REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E ARSIMIT DHE SPORTIT

KURRIKULA PËR SHKOLLAT ME DREJTIM TË ORIENTUAR GJUHËT E HUAJA

ARSIMI I MESËM I LARTË

DEGA: GJUHËT E HUAJA

LËNDA: GJUHË E HUAJ, NIVELI I AVANCUAR

KLASA: X

Tiranë, 2016

IZHA
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

Hyrje

Gjuha e huaj (anglisht, frëngjisht, italisht, gjermanisht, etj.) bën pjesë në fushën "Gjuhët dhe komunikimi". Kjo fushë synon zhvillimin gjuhësor dhe letrar, i cili është boshti themelor për rritjen intelektuale, sociale dhe emocionale të nxënësve. Më konkretisht, fusha "Gjuhët dhe komunikimi" i aftëson nxënësit në përdorimin e gjuhës për të komunikuar, për të përmbushur interesat e tyre personale dhe shoqërore, si dhe për të plotësuar kërkesat e shoqërisë dhe të vendit të punës.

Mësimi i gjuhës së huaj, letërsisë dhe i gjuhëve të huaja i ndihmon nxënësit që të bëhen individë të pavarur, të lirë, të kulturuar, mendimtarë kritikë dhe krijues, njerëz të vetëdijshëm për identitetin e tyre personal dhe kombëtar. Me anë të leximit të teksteve të letërsisë shqipe dhe asaj botërore (në gjuhën shqipe ose gjuhë të huaj), nxënësit zhvillojnë botën e tyre emocionale, pasurojnë përfytyrimet dhe imagjinatën e tyre për botën, çmojnë dhe vlerësojnë gjuhët, kulturën kombëtare dhe botërore.

Fusha " Gjuhët dhe komunikimi" nxit dëshirën, kuriozitetin dhe besimin e nxënësve për të bërë një komunikues të mirë, lexues aktiv e të pavarur dhe shkrues të saktë, origjinal dhe krijues. Duke pasur një rëndësi të tillë, fusha dhe lëndët që e përbëjnë atë, janë një nga detyrat parësore të arsimit, të cilat synojnë të përmbushin pesë kompetencat: të dëgjuarit, të folurit, të lexuarit, të shkruarit dhe përdorimi i drejtë i gjuhës.

Kjo fushë përbëhet nga lëndët: Gjuhë shqipe, Letërsi, Gjuhë e huaj e parë, Gjuhë e huaj e dytë.

Gjuha shqipe mësohet në të gjitha shkallët e kurrikulës, nga klasa përgatitore deri në klasën XII.

Gjuha e huaj e parë fillon në shkallën e dytë (klasa III) dhe mësohet deri në shkallën e gjashtë (klasa XII).

Gjuha e huaj e dytë fillon të mësohet në shkallën e tretë (klasa VI) dhe vazhdon deri në shkallën e gjashtë (klasa XII). Si gjuhë e huaj e dytë mund të jetë: gjuha angleze, gjuha frënge, gjuha italiane, gjuha gjermane, etj.

Programi i gjuhës së huaj për shkollën e mesme të gjuhëve të huaja, ka në fokus realizimin e kompetencave kyçe dhe kompetencave të fushës (janë të përbashkëta për të gjitha lëndët e fushës “Gjuhët dhe komunikimi”). Gjatë punës për përmbushjen e kompetencave kyçe dhe kompetencave të fushës, nëpërmjet lëndës së huaj do të realizohen temat ndërkurrikulare të cilat mundësojnë lidhjen e lëndës me jetën e përditshme, shoqërinë dhe tregun e punës.

Në program, gjithashtu, përshkruhet lidhja e gjuhës së huaj me fushat e tjera, në mënyrë që formimi i nxënësit të mos jetë fragmentar, por tërësor.

Në program janë përcaktuar njohuritë, aftësitë, shkathtësitë, vlerat dhe qëndrimet për çdo kompetencë të fushës. Këto njohuri, aftësi, shkathtësi, vlera dhe qëndrime janë klasifikuar sipas disa tematikave.

Kompetencat përcaktohen si njohuri, shkathtësi, vlera dhe qëndrime që një nxënës duhet t’i fitojë gjatë procesit mësimor.

- **Njohuri** është a) një e vërtetë e arsyetuar dhe e provuar sipas kritereve të përcaktuara, e kodifikuar në tekstet akademike e ato shkollore apo në vepra të specializuara si produkt i një ose disa dijetarëve apo prakticienëve. b) ndërtim mendor i realizuar nga personi gjatë bashkëveprimit me mjedisin ose nga vetëreflektimi për t’u bërë pjesë e trashëgimisë njohëse të tij, si p.sh., njohuri për llojet e teksteve, njohuri gramatikore, njohuri për hartimin e një prezantimi etj.
- **Shkathtësi** është një kapacitet (mendor/fizik) i fituar për të arritur rezultatet e parashikuara, shpesh me shpenzim minimal të kohës ose energjisë, ose të të dyjave bashkë. Shkathtësia mund të jetë e përgjithshme ose e veçantë, si të kuptuarit, të interpretuarit, të menduarit në mënyrë kritike dhe krijuese, zgjidhja e problemeve etj.
- **Qëndrimet** janë përgatitje ose gatishmëri për të përballuar e për të trajtuar sfidat dhe detyrat në një mënyrë të caktuar. Qëndrimet ndikohen nga njohuritë dhe vlerat dhe janë zakonisht shkaktare të sjelljeve (edhe pse lidhjet mes qëndrimeve dhe sjelljeve nuk janë drejtvizore)**. Vlerat** janë bindje që ruhen thellë lidhur me çfarë është e rëndësishme ose e dëshirueshme. Ajo shprehet nëpërmjet qëndrimeve dhe veprimeve praktike të personave. Disa vlera dhe qëndrime janë respektimi i rregullave të etikës gjatë të folurit, shmangia e fyerjeve dhe paragjykimeve, si dhe formave e tjera denigruese të gjuhës, shpirti i iniciativës, serioziteti, vetëbesimi etj.

Puna për ndërtimin e kompetencave kyçe dhe të lëndës ka nisur që në arsimin bazë. Në këtë nivel arsimi nxënësit janë pajisur me njohuritë, shkathtësitë, vlerat dhe qëndrimet e domosdoshme për jetën dhe tregun e punës. Mirëpo kompetenca zhvillohet vazhdimisht, nuk ka pikëmbërritje (zhvillohen gjatë gjithë jetës). Kur fillojnë arsimin e mesëm, nxënësit kanë para tyre sfida të reja. P.sh., nga kontekste familjare dhe informale (me shokët e shoqet e klasës dhe me mësuesit), nxënësit tani do të flasin në kontekste më formale (në një debat në shkollë, në aktivitete me mësues).

I. KORNIZA KONCEPTUALE E PROGRAMIT TË GJUHËS HUAJ

Hartimi i programit lëndor mbështetet në dokumentet kryesore kurrikulare: Korniza Kurrikulare, Kurrikula Bërthamë dhe Plani Mësimor i Arsimit të mesëm të orientuar (Gjuhët e Huaja). Ky program shoqërohet me udhëzuesit kurrikularë dhe dokumente të tjera në ndihmë të mësuesve dhe hartuesve të teksteve mësimore.

Përdoruesit e programit janë mësuesit, autorët e teksteve, prindërit dhe komuniteti, specialistët e arsimit dhe fakultetet e mësuesisë.

Mësuesit do ta përdorin programin e gjuhës së huaj për të krijuar një tablo të qartë rreth asaj se çfarë duhet të nxënë nxënësit dhe se si duhet të ndërtojnë mësimdhënien për të pajisur nxënësit me kompetencat kyçe dhe të lëndës, si dhe për të përmbushur kërkesat e programit.

Autorët e teksteve do ta përdorin programin e gjuhës së huaj për të hartuar tekste që janë në funksion të realizimit të tij. Leximi i kujdesshëm i programit për çdo shkallë dhe klasë do t'i ndihmojë për të siguruar koherencën dhe për të shmangur ngarkesën e panevojshme.

Prindërit dhe komuniteti nëpërmjet programit mund të informohen për kompetencat që duhet të zotërojnë fëmijët e tyre në lëndën e gjuhës së huaj.

Specialistët e arsimit mund ta përdorin programin e gjuhës së huaj për qëllime inspektimi, monitorimi vlerësimi, studimi etj.

Fakultetet e mësuesisë mund ta përdorin programin lëndor për të përshtatur kurrikulat e tyre, me qëllim përgatitjen efektive të mësuesve të ardhshëm, si dhe për praktikën pedagogjike të studentëve.

Programi i gjuhës së huaj ka në fokus realizimin e kompetencave kyçe dhe kompetencave të lëndës. Gjatë punës për përmbushjen e kompetencave kyçe dhe kompetencave të lëndës, do të realizohen temat ndërkurrikulare të cilat mundësojnë lidhjen e lëndës me jetën e përditshme, shoqërinë dhe tregun e punës.

Në program, gjithashtu, përshkruhet lidhja e gjuhës së huaj me fushat dhe lëndët e tjera, në mënyrë që formimi i nxënësit të mos jetë fragmentar, por tërësor.

Në program janë përcaktuar njohuritë, aftësitë, shkathtësitë, vlerat dhe qëndrimet për çdo kompetencë të lëndës. Këto njohuri, aftësi, shkathtësi, vlera dhe qëndrime janë klasifikuar sipas disa tematikave. Po kështu, në program janë sugjeruar edhe orët mësimore për çdo kompetencë.

Diagrama e mëposhtme paraqet organizimin e programit.

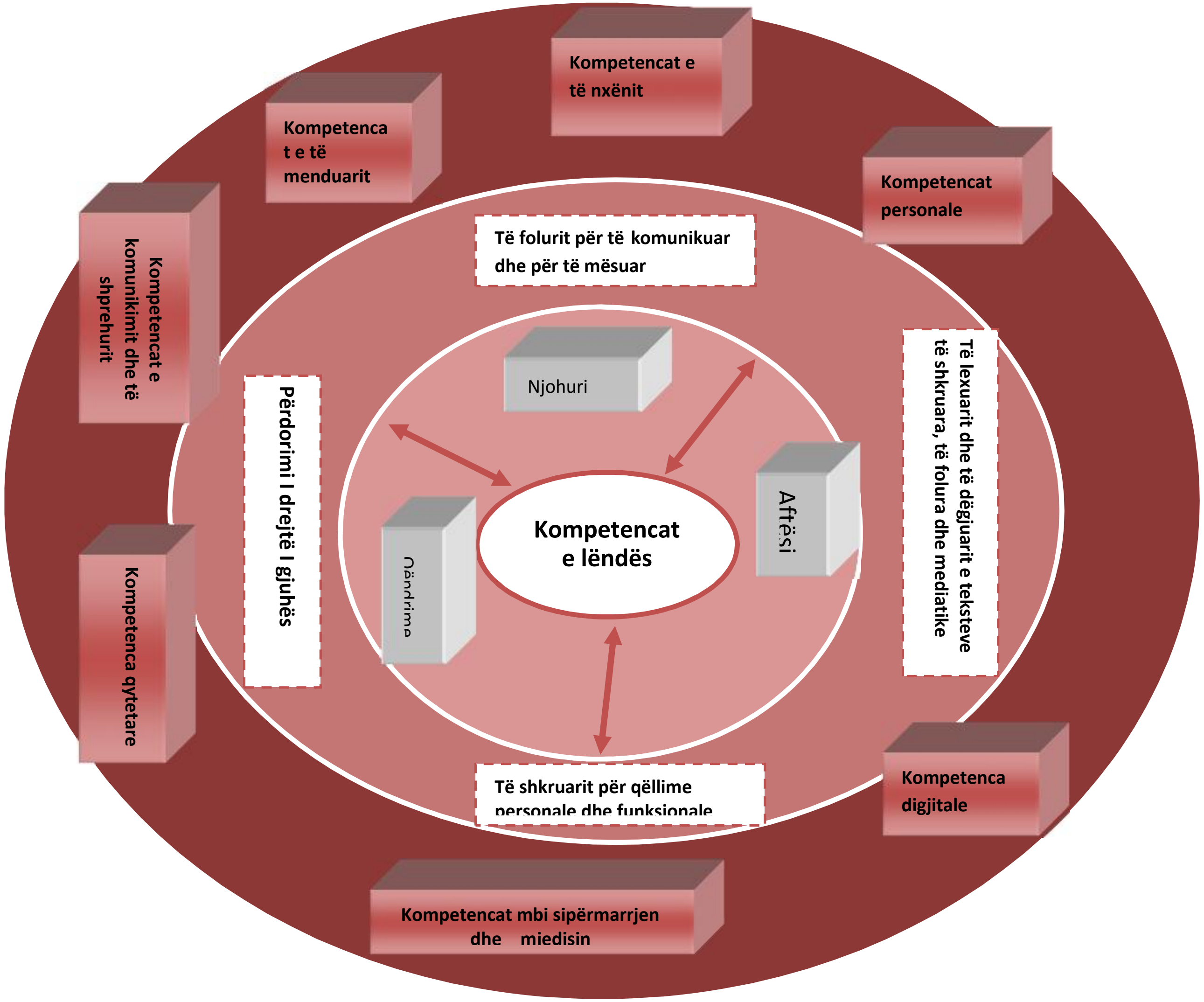

Kompetencat e të nxënit
Kompetenca t e të menduarit
Kompetencat personale
Kompetencat e komunikimit dhe të shprehurit
Të folurit për të komunikuar dhe për të mësuar
Njohuri
Përdorimi I drejtë I gjuhës
Kompetencat e lëndës
Aftësi
Të lexuarit dhe të dëgjuarit e teksteve të shkruara, të folura dhe mediatike
Kompetenca qytetare
Të shkruarit për qëllime personale dhe funksionale
Kompetenca digjitale
Kompetencat mbi sipërmarrjen dhe miedisin

1. Qëllimet e arsimit parauniversitar

Arsimi parauniversitar krijon kushte dhe mundësi që nxënësit: të ndërtojnë dhe të zhvillojnë njohuri, shkathtësi, qëndrime dhe vlera që kërkon shoqëria demokratike; të zhvillohen në mënyrë të pavarur e të gjithanshme; të kontribuojnë në ndërtimin dhe mirëqenien vetjake dhe të shoqërisë shqiptare dhe të përballen në mënyrë konstruktive me sfidat e jetës.

Në arsimin parauniversitar nxënësit:

- kultivojnë identitetin vetjak, kombëtar dhe përkatësinë kulturore;
- përvetësojnë vlera të përgjithshme kulturore dhe qytetare;
- zhvillohen në aspektet intelektuale, etike, fizike, sociale dhe estetike;
- zhvillojnë përgjegjësi ndaj vetes, ndaj të tjerëve, ndaj shoqërisë dhe ndaj mjedisit;
- aftësohen për jetë dhe për punë, në kontekste të ndryshme shoqërore e kulturore;
- aftësohen për të nxënit gjatë gjithë jetës;
- zhvillojnë shpirtin e sipërmarrjes;
- përdorin teknologjitë e reja.

2. Qëllimet e programit të lëndës «Gjuha e huaj, nivel i avancuar,»

Programi mësimor i gjuhës së huaj, nivel i avancuar, për klasën 10 për shkollën e mesme të gjuhëve të huaja, është hartuar në përputhje me Kurrikulën Kombëtare të Gjuhëve Moderne për Arsimin Publik Parauniversitar, si dhe në përputhje me Kuadrin e Përbashkët Evropian të Referencave për Gjuhët, me qëllim që t'i përgjigjet një shoqërie të hapur sipas kërkesave dhe nevojave që shtrohen përpara mësimit dhe përvetësimit të gjuhës së huaj në vendin tonë.

Lënda e gjuhës së huaj ka për mision aftësimin dhe orientimin e nxënësve për të vepruar në situata të ndryshme komunikimi në këtë gjuhë. Ajo ka detyrë të zhvillojë te nxënësit aftësitë e gjuhës gjatë përdorimit të saj dhe t'i edukojë ata me të kuptuarit, pranimin dhe vlerësimin e kulturës dhe mënyrës së jetesës së popujve të tjerë. Nxënësit gjithashtu mësojnë dhe binden që gjuha e huaj, si një subjekt aftësish dhe mjet komunikimi, kërkon kohë dhe praktika të shumëllojshme komunikimi për t'u përvetësuar. Si lëndë akademike, gjuha e huaj është një lëndë kulture dhe aftësish.

Mësimi i gjuhës së huaj, nivel i avancuar, synon perfeksionimin dhe thellimin e njohurive nivelin **B1+** duke iu referuar *Kuadrit të Përbashkët Evropian të Referencave për Gjuhët*,

Në këtë fazë të formimit, synimi i gjuhës së huaj është të pasurojë aftësitë e fituara**,** duke u aftësuar gjithnjë e më shumë si një përdorues i pavarur i gjuhës.

Qëllimet e lëndës së gjuhës së huaj në arsimin e mesëm të lartë janë:

- të ndërgjegjësohet për aspektet kulturore dhe të reflektojë mbi ndryshimet mes praktikave kulturore të vendit ku flitet gjuha e huaj dhe kulturës amtare;
- të zhvillojë më tej aftësinë komunikuese dhe përdorimin e njohurive gjuhësore në situata praktike të jetës së përditshme;
- të forcojë ndërveprimin në situata reale dhe jashtëshkollore, lidhur me tematikën e trajtuar në situatat mësimore;
- të konsolidojë bashkëveprimin ndërmjet punës në grup dhe punës së pavarur individuale dhe krijuese;
- të thellojë njohuritë gjuhësore, perceptuese dhe shprehëse, përmes të cilave ai zgjeron njohuritë për botën dhe, në të njëjtën kohë, formohet intelektualisht.

Interesat dhe tematikat në këtë program do të jenë të ndryshme, *(jeta personale e shoqërore, jeta në shkollë e punë, bota rreth nesh, bota e komunikimit, etc.),* pasi shkalla e ndërgjegjësimit të nxënësit për domosdoshmërinë e mësimit të gjuhës së huaj është më e lartë dhe mësimi i gjuhëve të huaja lidhet me problemet e formimit e të ardhmes së tij si qytetar evropian. Zotërimi i mirë i gjuhës së huaj ndihmon në

zgjerimin e dijeve në fusha të tjera. Përvetësimi i gjuhës së huaj kontribuon jo vetëm në pasurimin dhe në lulëzimin e individualitetit të nxënësit, por edhe në ndërtimin e qëndrimeve dhe të sjelljeve etike që i shërbejnë komunitetit dhe krijimit të një qytetari të ri evropian.

3. Lidhja e kompetencave kyçe me kompetencat e fushës

Realizimi i kompetencave kyçe të Kornizës Kurrikulare gjatë procesit të mësimdhënies dhe nxënies kërkon që mësuesi të lidhë kompetencat kyçe me kompetencat e fushës për secilën shkallë. Për të realizuar në praktikë këtë lidhje, mësuesi duhet të përzgjedhë metodat, teknikat dhe mjetet e përshtatshme didaktike për realizimin e çdo kompetence dhe rezultati të të nxënit. ***Kompetenca përcaktohet si harmonizim i njohurive, shkathtësive, vlerave dhe qëndrimeve për të trajtuar plotësisht situatat e kontekstit.*** Kur nxënësi përmbush kompetencat gjuhësore, ai njëkohësisht është duke zhvilluar edhe kompetencat kyçe. P.sh., gjatë prezantimeve të ndryshme në orët mësimore të kompetencës së të folurit për të komunikuar dhe për të mësuar, nxënësi përdor edhe mjetet e teknologjisë së informacionit dhe komunikimit dhe realizon kështu edhe kompetencën digjitale. Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës ku bën pjesë lënda e gjuhës së huaj, pasqyrojnë të njejtën qasje me rezultatet e të nxënit të kompetencave kyçe në këndvështrimin e domosdoshmërisë së tyre në jetë, shoqëri dhe punë.

Më konkretisht, për të realizuar lidhjen e kompetencave kyçe me kompetencat e fushës mësuesi ndjek këto hapa:

- përzgjedh rezultatin/et e të nxënit për kompetencat kyçe që synon të arrijë nxënësi në shkallën përkatëse;
- zbërthen në rezultate të nxëni për kompetenca kyçe për secilin vit mësimor rezultatin/et e të nxënit për shkallë, për kompetencat kyçe;
- përzgjedh përmbajtjen/et mësimore, mjetet didaktike, metodologjinë e mësimdhënies, përmes të cilave realizon rezultatet e të nxënit;
- planifikon mësimdhënien duke përfshirë periudhën kohore gjatë së cilës do t’i arrijë rezultatet e të nxënit brenda vitit shkollor;
- kryen analiza dhe vlerësime të ecurisë së nxënësve pas realizimit të orëve mësimore, detyrave, projekteve, për të verifikuar arritjet e rezultateve të të nxënit për vit mësimor dhe shkallë për fushën “Gjuhët dhe komunikimi”.

Diagrama e mëposhtme konkretizon lidhjen e kompetencave kyçe me kompetencat e fushës.

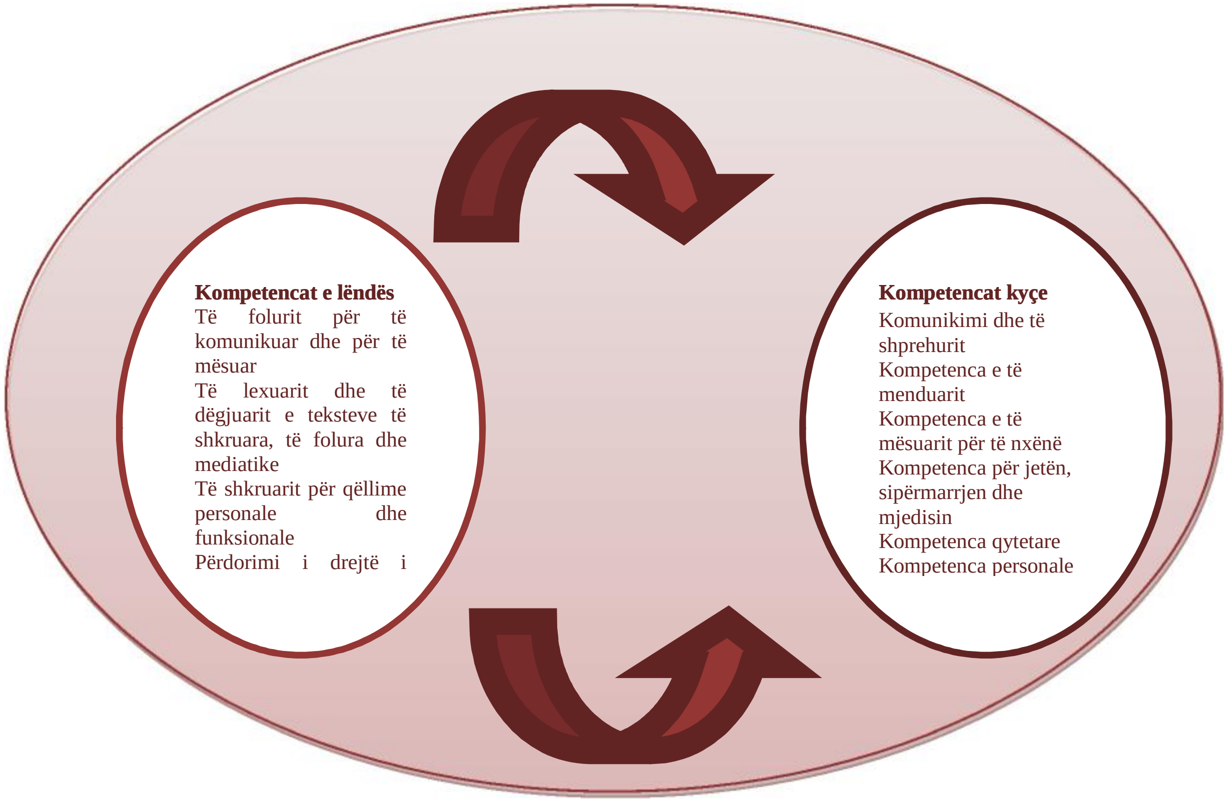

Rezultatet e të nxënit të kompetencave kyçe që realizohen nëpërmjet lëndës së gjuhës së huaj në klasën e dhjetë

Në kurrikulën bërthamë janë përcaktuar rezultatet e të nxënit për çdo kompetenca kyçe. Këto rezultate realizohen nëpërmjet fushave të të nxënit. Natyrisht, secila fushë dhe lëndë mund të kontribuojë në disa rezultate të nxëni. Fusha "Gjuhët dhe komunikimi" ndihmon realizimin e të gjitha kompetencave, por më së shumti në kompetencën e komunikimit dhe të shprehurit. Tabela e mëposhtme paraqet rezultatet e të nxënit të kompetencave kyçe që realizohen nëpërmjet lëndës së gjuhës së huaj në klasën e dhjetë.

KLASA 10
Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit
Nxënësi: 1. merr pjesë në bashkëbisedime me moshatarët dhe të rriturit për tema me interes mësimor dhe shoqëror duke bërë pyetje, duke dhënë përgjigje dhe duke veçuar informacionin kryesor; 2. transmeton saktë të dhënat e mbledhura për një temë konkrete në formë tekstuale, numerike, verbale, elektronike apo në ndonjë formë tjetër të të shprehurit; 3. prezanton para të tjerëve një projekt për një temë të dhënë, të përgatitur vetë ose në grup, duke gërshetuar format e komunikimit verbal dhe elektronik, si dhe veprimin praktik; 4. përshkruan me gojë dhe me shkrim një ngjarje të lexuar ose të dëgjuar duke ruajtur rrjedhën logjike të saj; 5. analizon përmbajtjen dhe kuptimin e nocioneve (koncepteve) të reja, duke përdorur leksikun e përshtatshëm; 6. identifikon burime të ndryshme informacioni për arsimim dhe orientim profesional, si dhe zhvillon një plan individual për zhvillimin e karrierës së tij.

Kompetenca e të menduarit

Nxënësi:

1. përzgjedh dhe klasifikon informacionin nga burime të ndryshme në bazë të një kriteri të caktuar për një temë konkrete dhe e përdor për marrjen e një vendimi apo për zgjidhjen e një problemi/detyre;
2. analizon një punim (p.sh. artikull gazete, pikturë etj.) duke gjetur analogji dhe dallime me punime të ngjashme nga autorë të ndryshëm;
3. përpunon idenë e vet në një projekt me shkrim për një çështje të caktuar duke propozuar qëllimin, aktivitetet kryesore, afatet, vendin, personat, materialet dhe mjetet e nevojshme për kryerjen e tyre;
4. argumenton ndërmarrjen e hapave konkretë, të cilët çojnë në përfundimin e një detyre/aktiviteti, zgjidhjen e një problemi, të ndonjë punimi në klasë/shkollë, supermarket, etj.;
5. Shprehet pro dhe kundër për një mendim, qëndrim, sjellje të manifestuar nga një apo më shumë persona (në klasë/shkollë apo jashtë saj).

Kompetenca e të nxënit

Nxënësi:

1. regjistron në formë të shkruar, grafike, etj., informacionin/ faktet për një temë; veçon me anë të teknikave të ndryshme pjesët sipas rëndësisë dhe nevojës për temën/detyrën e dhënë;
2. shfrytëzon në mënyrë efikase fjalorët, enciklopeditë dhe teknologjinë informative apo burime të tjera për zhvillimin e një ideje /projekti me bazë klase/shkolle ose jashtë saj;
3. regjistron, skedon dhe përdor teknika të tjera për të menaxhuar informacionin/ faktet ose formulat për një temë duke i radhitur ato sipas llojit, burimit dhe rëndësisë;

4. paraqet/skicon idetë e veta për ecurinë dhe mënyrën e zhvillimit të një aktiviteti duke e argumentuar para të tjerëve;
5. prezanton në mënyrë të pavarur udhëzimet /simbolet e dhëna në libër, skicë, plan, partiturë muzikore, skenar, koreografi etj., për të përmbushur një veprim, aktivitet ose detyrë që kërkohet prej tij;
6. shfrytëzon në mënyrë të efektshme teknika të ndryshme gjatë të nxënit të temës së dhënë duke klasifikuar informacionin e njohur nga ai i panjohur, si dhe atë që është i paqartë;
7. përdor elementet e portofolit personal për vetëvlerësimin dhe identifikimin e anëve të forta, i shfrytëzon ato për përparimin në mësime dhe për orientimin për karrierë.

Kompetenca për jetën, sipërmarrjen dhe mjedisin

Nxënësi:

1. vlerëson rëndësinë e punës individuale dhe në në grup për zhvillimin e komunitetit nëpërmjet shembujve konkretë nga jeta e përditshme;
2. përdor materiale, burime të ndryshme informimi dhe teknologjinë në shkollë dhe në jetën e përditshme si ndihmë për përparimin në mësime dhe për orientim në karrierë.
3. Përgatit një plan pune për kryerjen e një detyre ose projekti;
4. Vlerëson dhe kritikon mënyrën e sjelljes së nxënësve në klasë, në shkollë dhe mjedise të tjera në një situatë të caktuar.
5. Identifikon burimet e nevojshme (materiale, mjetet,..etj) dhe i përdor në mënyrë të drejtë për kryerjen e një detyre/aktiviteti në klasë, në shkollë, në shtëpi.
6. Përgatit një autobiografi ku prezanton veten, të dhënat personale dhe prirjet, që ka për fusha të caktuara.
7. Përgatit një plan pune një javor.

8. Diskuton me një fjalor të thjeshtë për mënyrën e sjelljes së nxënësve në klasë, në shkollë dhe mjedise të tjera në një situatë të caktuar, duke prezantuar idetë nëpërmjet shembujve konkretë.

Kompetenca personale

Nxënësi:

1. Bashkëpunon me të tjerët pavarësisht prejardhjes, aftësive dhe nevojave të veçanta për arritjen e një qëllimi të përbashkët në aktivitetet në klasë, shkollë apo jashtë saj.
2. Bashkëpunon në mënyrë aktive me të gjithë moshatarët (pavarësisht prejardhjes së tyre, aftësive dhe nevojave të veçanta) drejt arritjes së një qëllimi të përbashkët. (projekti/ aktiviteti në bazë klase /shkolle apo jashtë saj).
3. analizon shkaqet e një reagimi konfliktual apo emocional dhe propozon alternativa për zgjidhje të drejtë e pa pasoja duke ndarë përvojat, mendimet dhe ndjenjat me anëtarët e grupit;

Kompetenca qytetare

Nxënësi:

1. Shpreh mendimin duke kërkuar paraprakisht leje nga grupi, respekton mendimin e secilit anëtar të grupit duke i dëgjuar në mënyrë aktive, vendos duke bashkëpunuar me të gjithë anëtarët, për mënyrat që çojnë drejt përfundimit të një aktiviteti të caktuar.
2. praktikon të drejtat dhe detyrimet si qytetar në situata konkrete të jetës së përditshme, në klasë, shkollë, komunitet ose gjatë diskutimit dhe respektimit të mendimit të tjetrit;
3. reagon ndaj personave të cilët shkelin, cënojnë ose mohojnë të drejtat e të tjerëve si dhe arsyeton pasojat e këtyre veprimeve për individin, grupin dhe komunitetin;

4. përgatit në grup një aktivitet, duke përdor tolerancën si mjet për promovimin e diversitetit kulturor, etnik, gjinor, fetar, social etj., në shkollë apo në komunitet;
Kompetenca digjitale
Nxënësi: **1.** përdor TIK-un për të lehtësuar procesin e të nxënit dhe për të rritur efektivitetin në mësim-nxënie; **2.** përdor mjetet multimediale për të bashkëpunuar me persona të tjerë dhe për të rritur produktivitetin e tij dhe të nxënit efektiv; **3.** bashkëpunon me moshatarët e tij duke përdorur mjetet e telekomunikacionit bashkëpunues, për të trajtuar tema mësimore, për të zgjidhur çështje dhe probleme që mund të lindin në shkollë dhe jashtë saj.

4. Lidhja e gjuhës së huaj me temat ndërkurrikulare

Temat ndërkurrikulare janë tema madhore, me të cilat përballet shoqëria tani dhe në të ardhmen. Ato integrojnë fushat e të nxënit, të cilat ndihmojnë nxënësit të interpretojnë botën dhe të lidhin dijet e marra në shkollë, me jetën dhe interesat e tyre. Në Kornizën kurrikulare dhe në kurrikulat bërthamë janë përcaktuar temat ndërkurrikulare, të cilat janë:

- Identiteti kombëtar dhe njohja e kulturave.
- Të drejtat e njeriut.
- Vendimmarrja morale.
- Zhvillimi i qëndrueshëm.
- Mjedisi.
- Ndërvarësia.
- Bashkëjetesa paqësore.

Gjuha e huaj zhvillon te nxënësit njohjen e vlerësimin e kulturës botërore dhe kultivon identitetin dhe krenarinë kombëtare. Tema si: të drejtat e njeriut, vendimmarrja morale, mjedisi, zhvillimi i qëndrueshëm etj. mund të realizohen gjatë orëve mësimore të kompetencës së të folurit. Mësuesi mund të krijojë edhe situata mësimore gjatë të cilave nxënësit shprehen në forma të ndryshme: ese, poezi, tregime dhe krijime të tjera me tematikë çështjet e mësipërme. Punët në grupe dhe projektet që zhvillohen në lëndën e gjuhës së huaj, ndihmojnë në krijimin e aftësive të nxënësve për të jetuar në mënyrë paqësore me të tjerët.

5. Kompetencat e fushës

Fusha "Gjuhët dhe komunikimi" dhe të gjitha lëndët që bëjnë pjesë në këtë fushë realizojnë 5 kompetenca të cilat janë: Të dëgjuarit e teksteve të ndryshme; të folurit për të komunikuar dhe për të mësuar; të lexuarit e teksteve letrare dhe joletrare; të shkruarit për qëllime personale dhe funksionale; përdorimi i drejtë i gjuhës.

Përshkrimi i kompetencave të fushës

a) Të dëgjuarit e teksteve të ndryshme

Nxënësit marrin njohuri, zhvillojnë qëndrime dhe vlera, si dhe zbatojnë aftësi dhe shkathtësi duke dëgjuar tekste të shkruara, të folura dhe mediatike.

Më konkretisht, nxënësit kuptojnë se sjellja dhe qëndrimet e duhura gjatë të dëgjuarit ndikojnë pozitivisht te të tjerët. Ata dallojnë disa cilësi të zërit të folësit si: intonacioni, ritmi, theksi, volumi i zërit. Gjithashtu, nxënësit ritregojnë, veçojnë idenë kryesore, dallojnë fjalët ose frazat kyçe, bëjnë konkluzione, krahasojnë ose klasifikojnë, si dhe bëjnë vlerësime të thjeshta për tekstet që dëgjojnë.

b) Të folurit për të komunikuar dhe për të mësuar

Nxënësit: përdorin drejt gjuhën standarde gjatë folurit; kuptojnë dhe zbatojnë në komunikim karakteristikat e gjuhës së folur; shqiptojnë saktë dhe me intonacionin e theksin e duhur fjalët dhe fjalitë, me qëllim që të jenë të kuptueshëm dhe interesantë për të tjerët; shoqërojnë të folurin edhe me elemente të komunikimit joverbal; diskutojnë dhe bashkëveprojnë me të tjerët gjatë punës në grup.

c) Të lexuarit e teksteve letrare dhe joletrare

Nxënësit lexojnë tekste letrare dhe joletrare që u përkasin periudhave të ndryshme, tekste klasike dhe bashkëkohore, shqipe dhe botërore dhe demonstrojnë kuptimin, interpretimin, analizën, vlerësimin dhe gjykimin e këtyre teksteve (të përshtatshme për zhvillimin moshor të nxënësve).

d) Të shkruarit për qëllime personale dhe funksionale

Nxënësit shkruajnë për qëllime personale dhe te interesit. Ata ndjekin gjatë të shkruarit hapa si: planifikimi, organizimi i ideve, rishikimi dhe redaktimi. Nxënësit, gjithashtu, respektojnë tiparet e tekstit, si dhe rregullat gjuhësore.

f) Përdorimi i drejtë i gjuhës

Që nxënësit të flasin dhe të shkruajnë në mënyrën e duhur, duhet të zotërojnë njohuri e të demonstrojnë shkathtësi, vlera dhe qëndrime në lidhje me sistemin gjuhësor të gjuhës. Kështu, nxënësit dallojnë pjesët e ndryshme të ligjëratës, kategoritë e tyre gramatikore dhe i përdorin në trajtën e duhur gjatë komunikimit; dallojnë llojet e ndryshme të fjalive dhe funksionet e fjalëve në fjali dhe i zbatojnë këto njohuri në komunikimin e përditshëm; përdorin gjuhën standarde dhe respektojnë diversitetin gjuhësor; dallojnë kuptimet e fjalëve dhe i përdorin për të pasuruar fjalorin e tyre.

6. Ndarja e orëve mësimore

Në tabelën e mëposhtme është dhënë koha mësimore për gjuhën e huaj, nivel i avancuar.

Orët Mësimore **36 javë x 2 orë = 72 orë vjetore**

Koha mësimore për çdo kompetencë përdoret: **60- 70%** për njohuri të reja dhe **30 -40 %** përpunim njohurish, projekte, vlerësim, etj. Mësuesi ka të drejtë të ndryshojë deri në masën 10% të orëve të një kompetence.
Programi i gjuhës së huaj përcakton raportin*:* Komunikim, Formim kulturor dhe Formimi gjuhësor. Kjo krijon mundësi për formimin e aftësive dhe shprehive afatgjatë tek nxënësit.

Gjatë shtjellimit linear të lëndës në tekst (në kapituj e njësi mësimore) objektivat sipas kompetencave të përshkruara më lart ndërthuren me njëra-tjetrën dhe mund të zënë vend aty ku përdoruesi e sheh më të arsyeshme për t'i zbatuar. Konceptimi i kapitujve të tekstit dhe njësive mësimore është e drejtë dhe detyrë e autorit të tekstit dhe mësuesit. E rëndësishme është në këtë rast, që zbatuesit e programit të jenë të vëmendshëm në realizimin cilësor të të gjitha objektivave të përcaktuara në këtë program.

Shkalla e Pestë	**Komunikim dhe formim kulturor**	**Formimi gjuhësor**	**Orë/vit**
Klasa e dhjetë	**45 orë**	**27 orë**	**72 orë**

Koha mësimore për çdo kompetencë përdoret: **60- 70%** për njohuri të reja dhe **30 -40 %** përpunim njohurish, projekte, vlerësim, etj. Mësuesi ka të drejtë të ndryshojë deri në masën 10% të orëve të një kompetence.

SHKALLA 5

Klasa 10

Kompetenca: Të dëgjuarit

<table>
<tr><td colspan="2">Përshkrimi i kompetencës

• Nxënësi mund të kuptojë pikat themelore kur përdoret një gjuhë e qartë dhe standarde dhe nëse behet fjalë për tema te njohura qe kane lidhje me punën, shkollën, kohen e lire, etj. Mund të kuptojë thelbin e një numri emisionesh ne radio ose televizion mbi aktualitetin ose mbi tema që që i interesojnë personalisht.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Rezultatet e të nxënit për kompetencën e të dëgjuarit

Nxënësi:

- Tregon se kupton pikat kryesore dhe mendimet të shprehura në pasazhe të përbëra nga materiale të njohura nga kontekste të ndryshme, duke përfshirë ngjarje te kaluara, të ditës apo të ardhme.</td></tr>
<tr><td>Njohuritë për realizimin e kompetencës</td><td>Aftësitë dhe shkathtësitë për realizimin e kompetencës</td></tr>
</table>

<table>
<tr>
<td>Njohuritë për klasën e dhjetë
- Fjali të thjeshta mbi vendndodhjen.
- Histori të thjeshta, ngjarje të thjeshta në kohën e tashme, të shkuar apo të ardhme.
- Pjesë të incizuara, me kusht që folësi të jete i qartë dhe me ritëm të ngadaltë.
- Përshkrimi i një personi/sendi.
- Veprime matematikore, mbledhje, zbritje, etj.
- Kuptimi i mesazheve në ambiente të ndryshme publike, si aeroport, supermarket, stacion treni, etj.</td>
<td rowspan="2">Të dëgjuarit
- kupton thelbin e asaj që thuhet në tema të njohura, si puna, shkolla, argëtimet;
- ndjek filma nëse historia mbështetet tërësisht në veprime;
- kupton mesazhe radiofonike ose televizive mbi tema të njohura si shkolla, familja, argëtimet, shoqëria, etj.;
- ndjek një bisedë telefonike që trajton ngjarje të përditshme;
- kupton reklama që i interesojnë, p.sh. reklamën e një kompjuteri, një celulari, një parfumi, etj.;
- kupton një guidë turistike nëse flitet qartë;
- ndjek emisione televizive rreth temave që i interesojnë, si: dokumentarë mbi jetën e kafshëve, mjedisin, etj.</td>
</tr>
<tr>
<td>Të dëgjuarit
- Tekste të hartuara kryesisht në një gjuhë të përditshme që lidhen me punën e nxënësit. Kuptimi i përshkrimit të ngjarjeve, shprehja e ndjenjave dhe të</td>
</tr>
</table>

urimeve në letra personale.	

Vlerat dhe qëndrimet për realizimin e kompetencës
Nxënësi: - Shfaq sjellje të përshtatshme gjatë të dëgjuarit si p.sh: ndjek me vëmendje tekstin që dëgjon; nuk e ndërpret tjetrin, kur është duke folur; e sheh në sy personin gjatë kohës që flet; shpreh pëlqim dhe interes, keqardhje ndaj asaj që dëgjon, duke reaguar

Kompetenca: Të folurit

Përshkrimi i kompetencës - Nxënësi ka një gamë shumë të gjerë të gjuhës për të përshkruar situata të paparashikuara, të shpjegojë pikën kryesore të një problemi ose ideje me mjaft saktësi dhe të shprehë mendimin e tij mbi subjekte abstrakte apo kulturore të tilla si muzika dhe kinemaja. Ai mund të fillojë, të vazhdojë dhe të përfundojë një bisedë thë thjeshtë kokë më kokë me tema të njohura ose të interesit personal
Rezultatet e të nxënit për kompetencën e të folurit **Nxënësi:** - Mund të komunikojë me një farë sigurie mbi tema të njohura të zakonshme ose që nuk janë të lidhura me interesat e tij. - Mund të përmbledhë dhe të ketë fjalën e fundit në një bisedë, duke lehtësuar kështu përqendrimin tek tema; - Mund të shprehë mendimin e tij mbi një temë abstrakte ose kulturore, si: film, muzikë, libër, etj.

Njohuritë për realizimin e kompetencës	Aftësitë dhe shkathtësitë për realizimin e kompetencës
Njohuritë për klasën e dhjetë - Jeta e përditshme, - Familja, rregullat e përgjegjësitë, - Bota përreth, fqinjët, - Çështje të ruajtjes së ambientit, ndotja, ngrohja globale, ndryshimet klimaterike, - Bota e komunikimit, - Artet, etj. - Prezantimi dhe shoqërizimi, - Shprehja e inkurajimit (shumë mirë, të lumtë...) - Shprehja e preferencave (më pëlqen... urrej...) - Paraqitja e një kërkese ose oferte, (... a mund, mundem...) - Këshillimi rreth diçkaje,	**Të folurit** Nxënësi: ***Të folurit bashkëveprues*** - Mund të shprehë ndjenja si habi, gëzim, trishtim, kureshtje, etj, në situate të ndryshme - Mund të thotë me mirësjellje atë që mendon për dicka dhe nëse është dakort apo jo - Mund të ndërpresë me mirësjellje bashkëfolësin kur nuk është dakort ose t'i kërkojë të përsërisë diçka që nuk e ka kuptuar, p.sh. mësuesin në mësim - Mund të intervistojë dikë mbi një temë të njohur nëse pyetjet i ka përgatitur më parë - Mund të diskutojë për një film, libër, këngë, p.s. të shprehë dhe argumentojë opinionin e vet ***Të folurit në vazhdimësi*** - Mund të tregojë një ngjarjë që ka ndodhur dhe të përshkruajë ndjenjat e tij, të tregojë ngjarje duke ruajtur kronologjinë, etj.

- Aprovimi ose mosaprovimi, refuzimi... (jam dakord, e ke gabim...) - Kërkim informacioni, - Diskutim i një plan udhëtimi, - Krahasimi i ndryshimeve, - Shprehja e një qëllimi, - Dhënia e arsyeve të ndryshme për një veprim, - Kërkesë për sqarime të mëtejshme, - Shprehje e sugjerimeve (mendoj, po sikur...), - Lajmërim e paralajmërim (sigurohu, bëhu gati...), - Dhënie e një porosie, sugjerimi; - Preferencat për profesionin, modën, artet, sporti, etj.	- Mund të tregojë ngjarjen e një libri që kam lexuar ose të një filmi që ka parë dhe të thotë nëse i pëlqeu apo jo - Mund të paraqesë një project, p.sh. ku do t’i kalojë pushimet, fundjavën, etj. - Mund të tregojë një film me fraza të thjeshta, p.sh. të përmbledhë ngjarjet kryesore në rrjedhën e tyre
Vlerat dhe qëndrimet për realizimin e kompetencës	
Nxënësi: - përzgjedh fjalorit e duhur gjatë të folurit (nuk fyen të tjerët, përdor fjalët dhe shprehjet e mirësjelljes).	

Kompetenca: Të lexuarit

Përshkrimi i kompetencës	
• Nxënësi mund të kuptojë tekste të hartuara kryesisht në një gjuhë standarde që lidhen me punën e tij. Mund të kuptojë përshkrimin e ngjarjeve, shprehjen e ndjenjave dhe të urimeve në letra personale.	
Rezultatet e të nxënit për kompetencën e të lexuarit Nxënësi: • Mund të kuptojë thelbin e një tregimi të shkurtër, të strukturuar qartë, • Mund të gjejë një informacion të caktuar në një tekst të gjatë (letër, tregim, artikull...), p.sh. vendin ku ndodh ngjarja, kohën, personazhet, etj., • Mund të kuptojë detaje të përdorimit të një aparati të përditshëm, si kompjuter, MP3 I-pod, playstation • ritregon ngjarjen në mënyrë koherente;	
Njohuritë, aftësitë, shkathtësitë dhe qëndrimet për realizimin e kompetencës	
Njohuritë	**Aftësitë dhe shkathtësitë**

Njohuritë për klasën e dhjetë	Nxënësi:
- dallimi i të dhënave personale, emër, adresë, ditëlindje, në një formular ose pyetësor; - kuptimi i një mesazhi, një ftese apo kartoline; - kuptimi i të dhënave kryesore në një meny, njoftim, orar, një faqe interneti, etj. - Jeta e përditshme, - Jeta e nxënësit, ndjenja, opinione, ide, moda, sporti, - Shoqëria dhe miqësia, - Udhëtimet, - Profesionet, - Bota rreth nesh, ambjenti, - Kuptimi i mënyrës së përdorimit (udhëzuesi) të një aparati të thjeshtë, si aparat fotografik, magnetofon, etj. - Të ushqyerit dhe shëndeti, - Kuptimi i pikave kryesore në një	- Lexon tekste që përmbajnë fjalë dhe fraza me fjalor të njohur nga fondi bazë i gjuhës së huaj; - Kupton një mesazh të thjeshtë, si sms, e-mail, etj.; - Dallon të dhëna personale në një pyetësor; - Identifikon mesazhe, komente të thjeshta mbi detyrat dhe punën e bërë; - Lexon dhe kupton tekste të thjeshta me gjuhë jo shumë të ngarkuar. - Dallon informacionin bazë dhe disa detaje në një tregim që trajton temë të njohur me fjalor përgjithësisht të trajtuar më parë; - Identifikon mesazhin kyç në një njoftime, faqe interneti; - Identifikon shkaqet dhe arsyet e veprimeve dhe ndjenjave të personazheve realë apo letrar në një tekst gjuhësor.

tregim me temë familjare ose shoqërore.	
Vlerat dhe qëndrimet për realizimin e kompetencës	
Nxënësi: - mban trupin në një qëndrim të përshtatshëm dhe librin në pozicionin e duhur gjatë kohës që lexon; - lexon me interes, emocion, dëshirë dhe me ndjenjë.	

Kompetenca: Të shkruarit

Përshkrimi i kompetencës
• Nxënësi mund të shkruajë një tekst të thjeshtë dhe koherent mbi tema të njohura ose që i interesojnë personalisht. Mund të shkruajë letra personale duke përshkruar me hollësi përvoja, ndjenja dhe ngjarje.
Rezultatet e të nxënit për kompetencën e të shkruarit
Nxënësi: - shkruan me detaje letra personale për të përshkruar eksperienca, ndjenja dhe ngjarje; - përshkruan pritshmëri, ambicie, etj.;

<table>
<tr><td colspan="2">

- përshkruan përmbajtjen e një libri dhe qëndrimet e tij. një letër personale për të dhënë të rejat dhe të shprehë mendimin e tij mbi një temë abstrakte apo ose kulturore, si film, muzikë, etj.

</td></tr>
<tr><td colspan="2">Njohuritë, aftësitë, shkathtësitë dhe qëndrimet për realizimin e kompetencës</td></tr>
<tr><td>Njohuritë</td><td>Aftësitë dhe shkathtësitë</td></tr>
<tr><td>
Njohuritë për klasën e dhjetë
- Shkrimi i një teksti koherent, të thjeshtë duke përdorur formula mirësjelljeje.
- Përshkrimi në një letër personale i familjes, vendit ku banon, kohës dhe me se merret.
- Përshkrimi i shtëpisë, punët shtëpiake dhe mobilimi.
- Përshkrimi i artikujve ushqimorë, i një recete kuzhine, shijeve, preferencave, etj.
- Përshkrimi i një personi duke dhënë detaje për veshjen, karakterin, etj.
- Përshkrimi i ngjarjeve në të shkuarën,
- Jeta e përditshme, rutinë, aktivitete, blerje, festime të ndryshme, ditëlindje, etj.
- Dieta dhe shëndeti,
</td><td>
Nxënësi: me një fjalor më të pasur,
- Mund të hartojë C.V. (curriculum vitae) duke iu përgjigjur pyetjeve të një pyetësori, p.sh. të përmbledhë të dhënat personale
- Mund të përshkruajë gjendjen e tanishme, p.sh. shkollën ku studjon, klasën, etj.
- Mund të përshkruajë përvojat e kaluara,
- Mund të përshkruajë një ngjarje, një udhëtim real ose imagjinar, p.sh. të përmbledhë një qëndrim ose udhëtim jashtë shtetit.
- Përshkruan shokë, miq, të afërm, personazhe, objekte, sende e kafshë të dashura për të;
- Mund të përshkruajë thjesht atë që dëshiron të bëjë në një të ardhme të afërt ose të largët si: shkollën që dëshiron të ndjekë, profesionin që do të ushtrojë, shqetësimet, etj.
</td></tr>
</table>

- Rregullat në familje, - Bota rreth nesh, - Bota e komunikimit, - Ambienti, ndotja, trafiku, etj.	
Vlerat dhe qëndrimet për realizimin e kompetencës	
Nxënësi: - Mban gjatë të shkruarit pozicionin e duhur të trupit, dorës, fletores ose fletës ku shkruan.	

Kompetenca: Përdorimi i drejtë i gjuhës

Përshkrimi i kompetencës - Nxënësi komunikon me një korrektesë të mjaftueshme në disa kontekste familjare; sipas rregullit të përgjithshëm, ka një kontroll të mirë gramatikor pavarësisht nga ndikimet e pastra të gjuhës amtare, disa gabime mund të bëhen, por kuptimi i përgjithshëm është i qartë.
Rezultatet e të nxënit për kompetencën e përdorimit të drejtë të gjuhës **Nxënësi:** - Përshkruan vende të ndryshme

- Përshkruan eksperienca dhe ngjarje të kaluara - Përshkruan ndjenja, emocione, qëndrime, opinione	
Njohuritë, aftësitë, shkathtësitë dhe qëndrimet për realizimin e kompetencave të lëndës	
Njohuritë	**Aftësitë dhe shkathtësitë**
Njohuritë për klasën e dhjetë - Kohët e foljeve (përsëritje nga klasat e mëparshme), - Të gjitha kohët e thjeshta e të përbëra të foljeve të rregullta e të parregullta, - Kohët e foljeve në të dyja trajtat, veprore e pësore, - Ligjërata e drejtë dhe e zhdrejtë, - Mënyra kushtore, - Përemrat lidhorë, - Fjalë lidhëse (sepse, megjithëse, etj.) - Frazeologji të thjeshta foljore, etj. - Përemrat e pacaktuar (të dy, asnjeri, tjetri, etj.) - Mbiemra me ndajfolje (shumë i gjatë, tepër i dobët...) - Mënyra përcjellore, Koha e kryer (kam dy orë duke studiuar)	Nxënësi: - Përdor kohët e foljeve të mësuara deri tani. - Përdor në fjali foljet e rregullta e ato të parregullta, në kohët e thjeshta e të përbëra. - Bën përshkrime të ndryshme, duke përdorur foljet në të dyja trajtat, veprore dhe pësore. - Di të kthejë fjali nga ligjërata e drejtë në të zhdrejtë dhe anasjelltas. - Përdor lidhëzat më të rëndësishme për të treguar rendin kronologjik të ngjarjeve. - Përdor mënyrën kushtore si formulë politese. - Përdor në fjali dhe situata të caktuara foljet modale, ndajfoljet e mënyrës, sasisë, kohës, vendit, etj.

- Format pësore të foljeve - Ligjërata e drejtë, (kërkesa, urdhra, pohime) - Foljet modale*:* munsësi, nevojë, detyrim... - Mënyra kushtore - Frazeologji foljore të thjeshta, me kuptim letrar dhe idiomatik. - Etj.	- Përdor në fjali mënyrën kushtore, - Përdor në fjali foljet modale për të dhënë një këshillë, shprehur një nevojë, apo detyrim.. - Përdor në fjali frazeologji foljore të thjeshta, me kuptim letrar dhe idiomatik. - Etj.
Vlerat dhe qëndrimet për realizimin e kompetencës	
Nxënësi: - paraqet dhe komunikon me gjuhë të thjeshtë mendimet e tij; - demonstron pavarësi në mendime dhe veprime; - demonstron besim dhe vullnet në arritjen e rezultateve; - respekton përpjekjet personale dhe ato në grup.	

7. Udhëzime metodologjike

Metodat e mësimdhënies janë mjaft të rëndësishme për të realizuar një mësimdhënie efektive. Përdorimi i tyre do të shërbejë për zhvillimin gjuhësor të nxënësve.

Mësuesit duhet të përditësojnë çdo ditë njohuritë rreth metodave, teknikave dhe strategjive të mësimdhënies me qëllim që të zhvillojnë tek nxënësit dëshirën për dijen, virtytet njerëzore, ambicien për të qenë të suksesshëm dhe aktivë në jetën e përditshme. Metoda, strategji dhe teknika të tilla,

si: *diskutim për njohuritë paraprake, diagramë piramidale, lexim i drejtuar, imagjinata e drejtuar, parashikim me terma paraprake, harta e konceptit, rrjeti i diskutimit, pyetje autorit, ditaret e të nxënit, pyetja sjell pyetjen* etj. shërbejnë si nxitje për nxënësit në procesin e të nxënit dhe si garanci për rezultate të mira në procesin e të nxënit. Mësimdhënia e gjuhës së huaj duhet të karakterizohet nga kriteret e mëposhtme:

Mësimdhënie me në qendër nxënësin

Nxënësit do të jenë në qendër të procesit të mësimdhënies. Ky proces do të ndërtohet në varësi të nevojave, aftësive dhe interesave të nxënësve. Nxënësit e një klase janë të ndryshëm, përsa i përket mënyrës se si ata nxënë: individualisht, në grup, nën udhëheqjen e mësuesit, të pavarur, me anë të mjeteve konkrete etj. Përpos kësaj, lënda e gjuhëve të huaja kërkon që nxënësit të nxënë konceptet, të zotërojnë shprehitë dhe të zbatojnë njohuritë gjuhësore. Të dy këto kushte diktojnë nevojën për strategji të ndryshme të mësimdhënies, të cilat përshtaten me objektin e të nxënit dhe nevojat e nxënësve. Qëllimi i çdo strategjie të mësimdhënies është që çdo nxënës të mësojë dhe të zbatojë njohuritë gjuhësore në mënyrë efektive.

Të mësuarit bashkëveprues

Mësuesit do të sigurojnë një mjedis të pasur dhe nxitës për komunikim dhe ndërveprim mes nxënësve. Ata do të përdorin metoda, strategji dhe teknika që nxitin të mësuarit bashkëveprues. Nxënësit gjatë orëve të gjuhës së huaj shpesh do të nxiten të punojnë së bashku. Detyrat e përbashkëta do t'u sigurojnë nxënësve më shumë kohë për të folur dhe për të ndarë përvojat e tyre me njëri-tjetrin. Njëherazi, edhe shkalla e zotërimit të gjuhës rritet. Puna në grupe do të nxisë tolerancën ndaj mendimit të tjetrit, si dhe do të ndikojë në përdorimin e formave demokratike për të ndarë përgjegjësitë dhe punën.

Integrimi

Linjat e programit: të lexuarit, të shkruarit, të folurit, të dëgjuarit dhe njohuri rreth sistemit gjuhësor do të trajtohen në mënyrë të integruar që të sigurohen lidhje kuptimplota mes tyre. Asnjëherë nuk mund të bëhen veprimtari vetëm për njërën nga linjat e programit. Ato plotësojnë njëra-tjetrën dhe zhvillohen së bashku. Një lidhje e fortë ndërmjet këtyre linjave forcon cilësinë e të nxënit të nxënësve.

Procesi i rimarrjes së njohurive

Aftësitë, njohuritë rreth sistemit gjuhësor, llojet e ndryshme të teksteve do të zhvillohen duke u rishikuar dhe rishqyrtuar vit pas viti, por në një nivel më të lartë vështirësie. Kjo do t'u mundësojë nxënësve të përparojnë nga niveli bazë në nivele më të larta të përdorimit të gjuhës.

8. Udhëzime për vlerësimin

Roli kryesor i vlerësimit është të përmirësojë të nxënit. Informacioni i siguruar nga vlerësimi i ndihmon mësuesit të kuptojnë anët e dobëta dhe anët e forta të nxënësve në përmbushjen e objektivave të programit për secilën klasë, si dhe u jep mundësi të përmirësojnë mësimdhënien dhe të bëjnë propozime për përmirësimin e programeve.

Në përzgjedhjen e praktikave të vlerësimit, përcaktimin e kohës së përshtatshme për vlerësim dhe përzgjedhjen e materialeve që do të vlerësohen duhet pasur parasysh:

- përcaktimi i qëllimit dhe strategjisë së vlerësimit;
- përzgjedhja e veprimtarive që mundësojnë demonstrimin e arritjes së objektivave;
- përdorimi i vlerësimit për të verifikuar çfarë dinë aktualisht nxënësit;
- besimi se të gjithë nxënësit mund t'i përmirësojnë arritjet;

Vlerësimi i nxënësve ndahet në tre tipa kryesorë:

Vlerësimi diagnostikues që zakonisht kryhet në fillim të vitit shkollor ose para zhvillimit të një grupi orësh, për të identifikuar njohuritë paraprake, interesat ose aftësitë që kanë nxënësit rreth asaj për të cilën po kryhet vlerësimi. Ky informacion përdoret për të orientuar praktikat e mësimdhënies së mësuesit dhe të nxënit e nxënësve në mënyrë që të përcaktohen teknikat korrigjuese. Vlerësimi diagnostikues mund të jetë i shkurtër, i shpejtë, joformal dhe mund të bëhet me gojë dhe me shkrim.

Vlerësimi formues është një proces që ndodh gjatë gjithë kohës në klasë dhe informon nxënësit dhe mësuesit mbi progresin e nxënësve. Të dhënat dhe informacioni i mbledhur nga vlerësimi formues përdoren për të përmirësuar proceset e mësimdhënies dhe të nxënit. Fokusi i vlerësimit formues nuk duhet të jetë vetëm vlerësimi me notë i nxënësit.

Vlerësimi përmbledhës kryhet më shpesh në fund të një grupi orësh, për të përcaktuar çfarë është mësuar mbas një periudhe kohe dhe shoqërohet me notë. Vlerësimet përmbledhëse përdoren jo vetëm për të informuar nxënësit e prindërit për progresin e nxënësve, por edhe për të përmirësuar praktikat e mësimdhënies dhe të nxënit.

Gjatë zbatimit të programit nxënësve duhet t’u jepet mundësia të punojnë edhe në grup, për kryerjen e detyrave, të cilat mund të zgjidhen me këtë metodë pune. Në këto raste mësuesi parashtron peshën e vlerësimit me notë të grupit, në tërësi dhe të secilit nxënës, në veçanti.

Mësuesi nuk e ka të detyrueshëm vlerësimin me notë të nxënësve në çdo orë mësimi dhe të vendosë nota në regjistër për secilën prej tyre. Si rregull, nxënësit dhe mësuesit duhet të bashkëbisedojnë lirshëm si partnerë rreth përvetësimit të njohurive të fituara të orëve të kaluara dhe mirë kryerjes së detyrave jashtë klase.

Komponentët e vlerësimit janë vlerësim me gojë dhe vlerësim me shkrim. Vlerësimi me shkrim shërben për aftësimin e komunikimit me shkrim. Mësuesi e vlerëson nxënësin me notë për parashtrimet me gojë, në testimet periodike me shkrim dhe në punët me shkrim, të zhvilluara vetë ose në grup.

Mësuesi planifikon testime periodike me shkrim për blloqe të gjera orësh mësimi, të cilat i bashkojnë objektiva të ndërlidhur të të nxënit. Një formë e vlerësimit me shkrim nga nxënësit janë edhe testimet semestrale dhe përfundimtare, të cilat nuk janë domosdoshmërish të detyrueshme.

Vlerësimi i punëve me shkrim është një mjet shumë i rëndësishëm i njohjes së aftësive gjuhësore të nxënësve. Njohja e këtij niveli, tashmë, nuk mund të bëhet vetëm me rrugët praktike e tradicionalisht të njohura, si: qortimet nga mësuesi. Praktikat e reja sot orientojnë vendosjen e kritereve dhe të standardeve të përshtatshme dhe të arritshme nga nxënësit. Kështu, duhen kërkuar forma të larmishme vlerësimi, të cilat të pasqyrojnë nivelin real të arritjeve të nxënësve për marrjen e masave për përmirësimin e tij. Mësuesi duhet ta ndjekë gjithë procesin e të shkruarit që nga planifikimi dhe deri tek rishikimi dhe redaktimi. Shënimet e mësuesit janë shumë të rëndësishme për vlerësimin e punëve me shkrim të nxënësve; ato duhet të jenë të tilla që t’i motivojnë ata. Vlerësimi që nxënësit mund t’i bëjnë njëri-tjetrit, është një tjetër formë e rëndësishme që ndihmon mbarëvajtjen e punës në këtë drejtim.

Portofoli i nxënësit, si një mundësi vlerësimi e vetëvlerësimi, është një koleksion i punimeve të tij përgjatë vitit shkollor. Ai mund të përmbajë punë me shkrim, detyra tematike, projekte lëndore e ndërlëndore etj. Përzgjedhjet për portofolin bëhen nga nxënësi, mësuesi rekomandon.

Pjesë e vlerësimit është edhe informimi i nxënësve dhe prindërve për rezultatet e vlerësimit. Informacioni është përshkrues ose me notë. Detaje që kanë lidhje me vlerësimin gjenden në dokumente zyrtare të posaçme për këtë.